

”Jeg savner ALT” – efterskoleelevers oplevelser af COVID-19 hjemsendelsen

En ny undersøgelse blandt 900 efterskoleelever viser, at de unge især savner hverdagen, vennerne og fællesskabet på efterskolen. Hjemsendelsen har desuden gjort dem ekstra opmærksomme på at sætte endnu mere pris på den tid, der er tilbage på efterskolen.

Af: Sofie Morley, FIIBL



Billede 1: Ordbillede af de ord eleverne oftest bruger til at beskrive, hvad de savner ved efterskolen.

”Jeg savner ALT!”

Billede 1 viser, at eleverne har oplevet et stort savn ved at være væk fra efterskolelivet. Rigtig mange af de unge bruger et ord som 'alt' til at beskrive den pakke af afsavn, som de har følt. På samme tid har eleverne svært ved at sætte ord på, hvad det er ved efterskolelivet, de helt præcist savner.

”Det er svært at beskrive med ord. Efterskoler er ligesom en helhedsoplevelse. Det er svært på den måde at dele det op”, svarer en elev, mens en anden udtrykker det sådan her: ”Jeg kan ikke komme på én ting jeg savner mest, fordi det er kombinationen af alle de ting, der sker på efterskolen...”.

De elever, der i længere form beskriver, hvad det er de savner mest ved efterskolelivet peger dog på 'venner' og 'hverdagen' som helt centrale:

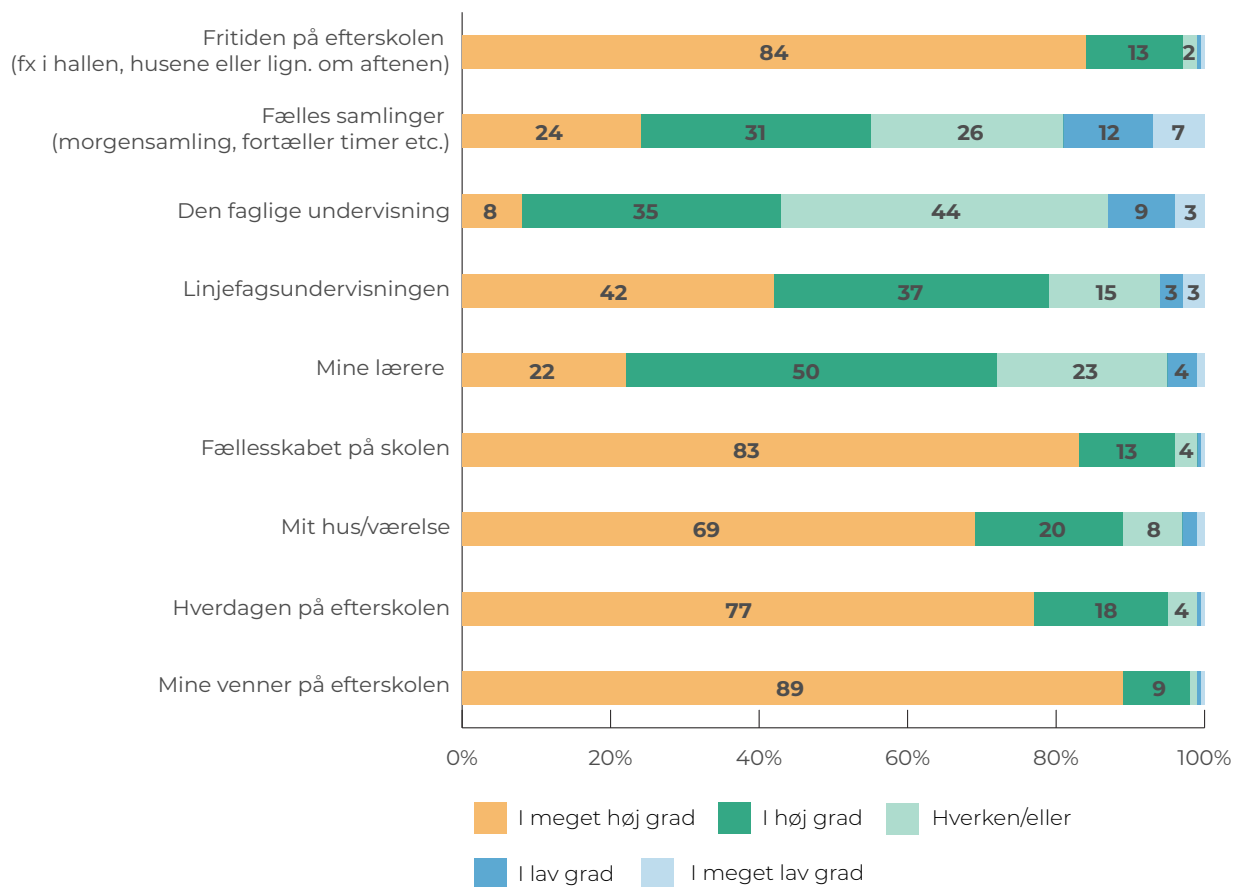
”Mit største savn, ligger helt klart ved vennerne og hverdagen. Vennerne, fordi det bare er det fedeste at vågne op [og vide], at ens bedste venner skal man se endnu engang. Endnu en-

gang skal man opleve noget nyt med dem og måske også med nogle helt nye. Alt bliver bare 1000 gange federe, når man gør ting, sammen med folk man elsker. Hverdagen savner jeg utrolig meget. Det med at have travlt hele tiden. Det med, at man hele tiden har noget at lave og en ny time at skulle til. Lykkefølelsen i, at man pludselig har fri i en 1,5 time, men så er det også dét, for så er der nye ting. At have travlt og være helt udmattet sidst på dagen, fordi man bruger energi på aktiviteter og hinanden.”

”**Jeg savner alt ved efterskolen. Selv rengøringen, stilletimer og alle de andre ting, der plejer at være super irriterende”**

De fire største savn

Når eleverne bliver spurgt om i hvor høj grad de savner forskellige dele af deres efterskoleliv, ligger fællesskabet, fritiden, hverdagen, og vennerne i top. Hele 98% af eleverne svarer, at de i høj grad eller i meget høj grad savner deres venner på efterskolen. På samme måde oplever eleverne et stort savn ved at være væk fra skolefællesskabet (96%), hverdagen (95%) og fritiden (97%).



Figur 1: Hvad savner du ved din efterskole? (n = 680)

En del af eleverne giver også udtryk for, at de savner de normalt lidt sure ting ved efterskolelivet:

"Jeg savner de åndssvage morgensamlinger vi har, som vi bliver tvunget til. Jeg ville tage til 100 morgensamlinger nu, hvis jeg kunne"

"Jeg savner endda at stå i køkken i 8 timer, og ville stå der i mange flere, hvis det betød, at jeg kunne komme tilbage"

De mindre fællesskaber og lærerne

Elevernes svar tyder på, at de helt tætte fællesskaber har en stor betydning for dem. Fx angiver 89% af eleverne, at de savner det hus, de bor i eller det værelse, de hører hjemme på.



Jeg mangler alle måltiderne og aftenerne med mit hus meget, de er som en ekstra familie"

Blandt lærerne er særligt linjefagslærerne savnet. 79% af eleverne angiver, at de i høj grad eller meget høj grad savner deres linjefagslærere.

Ph.d.-stipendiat, Lise-Marie Elkrog Hansen (FIIBL), sætter i en nyhedsartikel på efterskolerne.dk¹ netop lys på disse fund og hun er ikke overrasket over, at eleverne beskriver de tætte fællesskaber og linjefagslærerne som særligt centrale.

"På efterskoler betyder det store fællesskab meget for eleverne, men det er især de mindre fællesskaber, som for eksempel opstår i de huse eller på gangen, hvor de bor, og i linjefagsundervisningen, som eleverne fremhæver som særlig betydningsfulde og tætte. Linjefagsundervisning er en særlig måde at være sammen på".

Hjemsendelsen

Eleverne er stort set delt på midten på spørgsmålet om, hvorvidt hjemsendelsen har medført noget positivt. 51% af eleverne mener, at hjemsendelsen ikke har medført noget positivt, mens 49% anfører, at hjemsendelsen har medført noget positivt. Noget af det eleverne nævner som positivt ved hjemsendelse er, at de 1) sætter endnu mere pris på efterskolelivet, 2) de er med til bremse smitten af COVID-19 og 3) at de har fået et pusterum sammen med familie og venner.

At sætte pris på

66% af eleverne mener ikke, at hjemsendelsen fra efterskolen kommer til at svække sammenholdet og af dem tror ca. to tredjedele endda på, at hjemsendelsen kommer til at styrke sammenholdet på efterskolen. Grunden til det er, at mange faktisk regner med, at de vil nyde den sidste efterskoletid endnu mere.²

1. <https://www.efterskolerne.dk/da/Aktuelt/Nyheder/Maj/Undersoegelse>.

2. Status på efterskolernes åbning var endnu uklar, da eleverne deltog i undersøgelsen.



”Det har gjort, at man er begyndt at tænke meget på alt det, man skal sætte pris på, mens man er der, og så tror jeg virkelig også at man får 200% ud af det, hvis vi får lov at komme tilbage”

”Jeg føler, at jeg har spildt tiden dernede, og hvis jeg dog bare havde vidst, at det her ville ske, ville jeg have nydt det meget mere”

”.. når jeg kommer tilbage, så skal jeg bare nyde den fuldt ud”

Den type erkendelser og erfaringer er noget, som nogle af eleverne mener, at de kan nyde gavn af på længere sigt:

”[Jeg er] blevet mere reflekterende over flere ting. Er fx blevet mere klar over, hvilke ting jeg fremover vil være bedre til at fæstne blikket på - både på efterskolen og når jeg kommer hjem igen”

Stoppe smitte

Mange af eleverne ser det også som noget positivt, at hjemsendelsen er en måde at bidrage til den fælles indsats for at inddæmme COVID-19, som to elever uddyber:

” At det er med til potentielt at redde liv”

”Jeg er selvfølgelig ked af, at vi nu bliver nødt til at gøre det hver for sig, men jeg ved også godt, at det er det, der er bedst for samfundet!”

Familietid

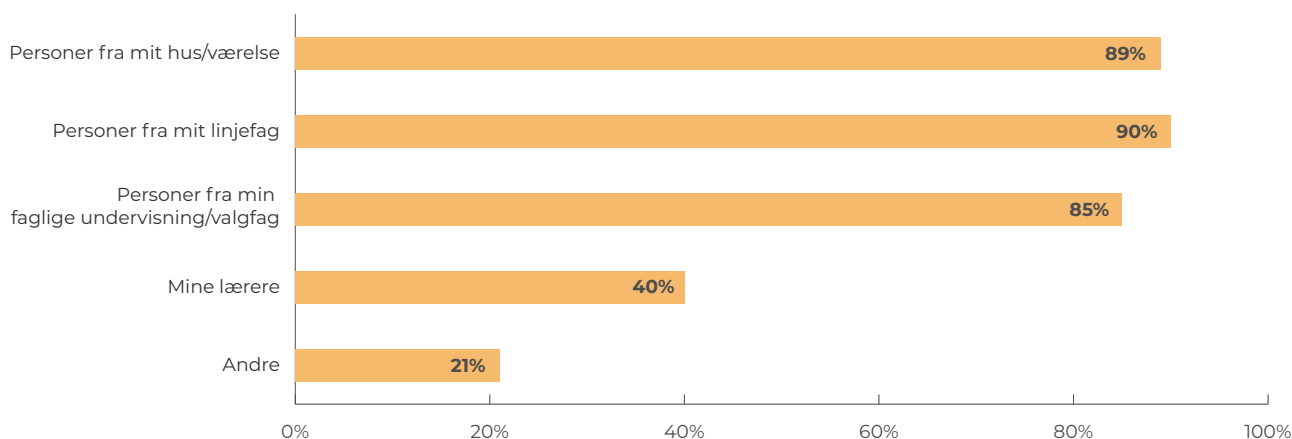
En del elever har også været glade for at være mere sammen med deres familier, som de ellers ikke har set så meget til i løbet af året. Tiden derhjemme har givet ro og et pusterum fra en hektisk efterskolehverdag. Eleverne oplever dog efter nogle uger hjemme, at de er klar til at komme tilbage.

”Jeg har fået lidt ro på. Jeg synes, at jeg var lidt stresset, inden vi blev sendt hjem. Dog troede jeg jo kun, vi skulle være hjemme i 2 uger, og nu synes jeg, vi har været hjemme for lang tid”

Det sociale liv på afstand

Eleverne har taget del i skolernes virtuelle undervisning, husmøder m.v. Derudover har de i høj grad været i kontakt med andre elever og lærere via sociale medier. Især er Messenger (99%), Snapchat (98%) og Facetime-opkald (75%) blevet brugt for at holde kontakten.

Næsten alle (97%) har snakket eller skrevet med andre elever i hjemsendelsesperioden. Lige så mange vurderer, at det i høj grad eller i meget høj grad betyder noget for dem, at være i kontakt med de andre elever. Som det ses i figur 2, har eleverne især været i kontakt med personer fra de mindre fællesskaber som hus/værelse (89%) og linjefagsholdene (90%). Desuden har eleverne også i høj grad været i kontakt med dem fra deres faglige undervisning/valgfag (85%).



Figur 2: Hvem har du været i kontakt med på de sociale medier? (n = 645)

Gå glip

Det er lidt af en offentlig hemmelighed, at de sidste måneder af efterskoleåret går for at være de bedste og mest værdifulde. Mange af eleverne beskriver, hvordan de har fået den fortælling fra mange, der tidligere har gået på efterskole. Blandt andet af den grund oplever en del af de elever, som har deltaget i undersøgelsen, det som et ekstra stort tab, at nedlukningen finder sted i de sidste måneder skoleåret. De har en stærk oplevelse af at 'gå glip' og at 'spilde' den tid, som skulle have været den allerbedste.

"Hver dag, time og hvert sekund jeg 'spilder' herhjemme er tid, jeg kunne have brugt sammen med mine venner på efterskolen"



Jeg føler lidt at hele året er gået til spilde, fordi den bedste del af året er ødelagt. Vi har allesammen fået det rigtig godt sammen.... så at det er lige nu, når det går allerbedst, det hele bliver lukket ned, er ikke noget man har lyst til at være en del af"

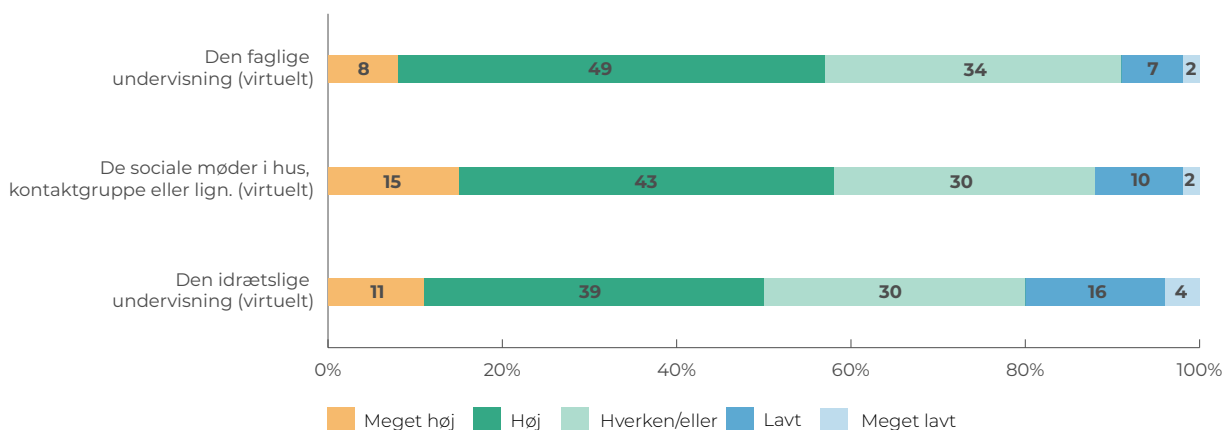


Billede 2: Ordbillede af de ord eleverne oftest bruger til at beskrive, hvordan det er at være hjemme fra efterskolen.

Den virtuelle undervisning

Efterskolerne har de seneste måneder gennemført undervisning og andre dele af hverdagslivet i virtuelt format - det være sig den faglige undervisning, idrætsundervisning og sociale møder.

Eleverne giver udtryk for, at de især har fået udbytte af den virtuelle hverdag i de faglige timer og i de sociale møder. Hver anden elev markerer at få et højt eller meget højt udbytte ud af den virtuelle undervisning i de idrætslige fag. To ud af ti oplever at få et lavt eller meget lavt udbytte af den idrætslige virtuelle undervisning.



Figur 3: Hvordan er dit udbytte af den faglige undervisning (virtuelt), den idrætslige undervisning (virtuelt) og de sociale møder i hus, kontaktgruppe eller lignende (virtuelt)? (n = 788)

57% af eleverne oplever, at de har fået et højt udbytte eller et meget højt udbytte af den faglige undervisning. Generelt deler den faglige virtuelle undervisning eleverne i to grupper: En gruppe, som finder den faglige virtuelle undervisning kedelig og svær at lade sig motivere af og en anden gruppe, der oplever, at de får endnu mere fagligt udbytte ud af den faglige virtuelle undervisning. En elev fra den sidste gruppe siger det sådan her:

"Jeg føler, jeg har udviklet mig fagligt, fordi jeg ikke er den skarpeste til at række hånden op, når jeg sidder i klassen på skolen. Så det her virtuelle undervisning har gjort, at jeg er mere tryk, og derfor får lyst til at sige mere i timerne."

De sociale møder oplever 58% af eleverne at få et højt eller meget højt udbytte ud af. Generelt tegner der sig et positivt billede af lærernes indsats for at holde fast i den sociale del af efterskolelivet på bedst mulig vis gennem den virtuelle undervisning og møder. Som to efterskoleelever beskriver det:



"Jeg synes, at lærerne er gode til at få løftet vores humør op med gode og sjove timer og aktiviteter"

"Det er selvfølgelig lidt kedeligt og anderledes, men føler virkelig at alle gør sit, for at det kommer til at fungere for alle. Lærerne er gode til at få sat en god undervisning sammen både fagligt og socialt. Huslærerne er også gode til at finde på forskellige nye og sjove ting at lave sammen hver for sig, så man stadig holder kontakten, hvis man ikke selv kan finde sig selv i den nye måde at omgås hinanden på"

Udover i den virtuelle undervisning har 40% af eleverne været i kontakt med deres lærere over sociale medier. Det vidner om, at lærerne har gjort et stort stykke arbejde for at holde efterskolelivet levende.

Fremtiden

Eleverne er nu tilbage på landets efterskoler. Men hvad er det for en hverdag, de vender tilbage til? Hvordan er det muligt at drive efterskole og bevare 'efterskoleånden' med de fortsatte krav om fysisk afstand og i det hele taget nødvendigt fokus på at minimere smitterisici- og spredning? Hvad gør det ved det tætte samvær og de stærke fællesskaber som er centrale dele i efterskolernes DNA?



Billede 3: Ordbillede af de ord eleverne oftest bruger til at beskrive, hvad de glæder sig mest til at komme tilbage til på efterskolen efter hjemsendelsen.

I forbindelse med genåbningen har Børne- og Undervisningsministeriet i samarbejde med blandt andet Efterskoleforeningen udarbejdet retningslinjer for samvær¹. De indebærer blandt andet, at eleverne deles op i 'familiegrupper', som bor, spiser og deler bade- og opholdsfaciliteter med hinanden. For så vidt angår elevernes nye hverdag i familiegrupperne byder svarene fra denne undersøgelse på en ret så positiv pointe: Eleverne oplever i særlig grad de mindre fællesskaber som kontakthold, huse/gange, spisehold og linjefagshold som betydningsfulde for deres efterskoleliv. Skolerne kan altså tage fat på de nye udfordringer med at opdele eleverne med den viden in mente, at et markant flertal af elever sætter meget pris på netop de tætte relationer centreret om mindre fællesskaber. Opdelingen i mindre fællesskaber – i form af 'familiegrupper' - er derfor ikke nødvendigvis en større hæmsko for at skabe og opretholde efterskolelivet.

En udfordring for landets efterskoler på både kort og lang sigt er, hvordan den fysiske del af et efterskoleliv evt. kan erstattes eller modificeres. For de tre efterskoler, der indgår i denne undersøgelse, og for en stor del af landets efterskoler er idræt og fælles fysisk udfoldelse en bærende og 'fællesskabende' del af hverdagen.

1. <https://www.uvm.dk/aktuelt/nyheder/uvm/2020/maj/200513-her-er-rammerne-for-genaabningens-fase-2-paa-boerne-og-undervisningsministeriets-omraade>

Desuden udgør idræt og bevægelse grundlaget for mange af de oplevelser, som eleverne ser meget frem til: Eksempler på det er gymnastikopvisningsturneer, stævner, udlandsrejser og for en del efterskoler indebærer planen for næste skoleår også deltagelse i DGI´s Landsstævne.

Som Lise-Marie Elkrog Hansen beskriver det i den tidligere nævnte artikel, er tæt kropskontakt noget af det, som binder elever og lærere sammen i fx linjefagsundervisningen:

"I linjefagsundervisningen har de for eksempel meget kropskontakt, ser hinanden i øjnene og tilbringer rigtig mange timer sammen. Det betyder, at der opstår nogle nære relationer, både mellem eleverne og til linjefagslæreren, som ofte bliver en betydningsfuld voksen for dem".

I den kommende tid bliver det interessant at følge, hvordan efterskolernes lærere og ledelser går til opgaven med at skabe den type nære relationer i ændrede omstændigheder, der nok ikke kommer til at kræve konstant fysisk afstand, men givetvis indebærer opretholdelse af de grundanbefalinger om rammer for socialt samvær, der præger 'den nye hverdag'. Den skærpede opgave vil kræve ekstra indsats fra efterskolernes medarbejdere, der må være endnu mere engagerede, kreative og nytænkende for at tilrettelægge måder og aktiviteter, hvor det sociale samvær kan dyrkes under lidt eller meget tilpassede former.

Den nye hverdag på efterskolerne er ukendt farvand. Eleverne beskriver, at det netop er hverdagen, de nære relationer og fællesskabsfølelsen, de savner. Det bliver spændende at se, hvordan eventuelle ændringer af det fysiske samvær i tiden på kanten af COVID-19 kommer til at præge efterskolerne fra nu og fremefter. Under alle omstændigheder viser undersøgelsen, at der er meget godt at bygge på – ikke mindst elevernes store glæde ved efterskolelivets muligheder for samvær med både jævnaldrende og voksne. Efterskolerne bærer på en rygsæk fyldt med ressourcer og værdier, der kan og skal bevares – måske i delvist nye klæder.

Om undersøgelsen

- Godt 900 elever fra Glamsdalens Idrætsefterskole, Efterskolen BGI Akademiet og Vejstrup Efterskole har deltaget i en spørgeskemaundersøgelse henover april og de første dage af maj måned 2020.
- 37 % af de elever, der har svaret, er drenge
- 84 % af de elever, der har svaret, går i 10. klasse
- Syv ud af ti elever har svaret på alle spørgsmål

Kontakt

Thomas Skovgaard
Lektor & Centerleder, FIIBL
tskovgaard@health.sdu.dk

Sofie Morley
Studertermedarbejder og prægraduat studerende, FIIBL
smorley@health.sdu.dk

Forsknings- og Implementeringscenter for Idræt, Bevægelse og Læring

UCL Erhvervsakademi & Professionshøjskole
Professionshøjskolen UC SYD
Syddansk Universitet

Campusvej 55
5230 Odense M

www.fiibl.dk